

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»

Кафедра психології та суспільно-гуманітарних наук

РОБОЧА ПРОГРАМА (СИЛАБУС)
навчальної дисципліни «Етика та психологія сімейного виховання»
на 2024/2025 навчальний рік

1. Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Психологія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма здобуття освіти	Очна
Рік підготовки, семестр	4 рік/7 семестр
Обсяг дисципліни (кредити ЄКТС/загальна кількість годин)	4/120
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Модульний контроль
Мова викладання	Українська
Розміщення курсу	Google classroom

2. Інформація про викладача

- Викладач:** *Малєєва Оксана Валентинівна*, доцент кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук, кандидат психологічних наук.
Робочий кабінет (№102), графік роботи: понеділок-п'ятниця 10:00-14:00.
- Віртуальний офіс:** E-mail: o.maleeva@istu.edu.ua, посилання на вебінар Google Meet в Google classroom, графік консультацій: четвер 17:00-18:00.
Більше інформації про викладача можна знайти на сторінці [кафедри](#) офіційного сайту Університету.

3. Анотація навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів освіти розуміння психологічних аспектів виховання та побудови екологічних сімейних стосунків між всіма членами сім'ї; формування навичок консультативної допомоги сім'ї у вирішенні їх психологічних проблем.

Завдання навчальної дисципліни:

- Формувати навички аналізувати та пояснювати основні поняття етики та психології сімейного життя.
- Вміння ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання, розуміти закономірності та особливості розвитку особистості в сім'ї.
- Розуміння функціонування психічних явищ під час розв'язання професійних завдань.
- Формування вміння дискутувати, обстоювати власну позицію з основних питань психології сім'ї, модифікувати висловлювання згідно з особливостями співрозмовників різних культур.

5. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів відповідно до запиту.

6. Вживати ефективних заходів щодо збереження психічного здоров'я, конструктивної взаємодії під час розв'язання родинних проблем; готовності до практичної роботи з сімейними парами.

7. Вміння дотримуватися принципів професійної етики у розв'язанні конфліктних та проблемних ситуацій.

Навчальна дисципліна вносить вклад у формування таких компетентностей та досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньою програмою:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПРН10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ПРН12. Скласти та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника.

ПРН13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Пререквізити: розуміти закономірності та особливості психічних процесів людини на різних вікових етапах; здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; здійснювати консультативну, просвітницьку та профілактичну діяльність з урахуванням загальнолюдських цінностей та норм професійної етики психолога.

Рекомендовані навчальні матеріали та ресурси

Основні:

1. Гаврилук Р. С. Етичні принципи у сучасному сімейному вихованні. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 195 с.
2. Етика та психологія сімейного життя : навчально-методичний посібник / укладач О. Л. Пінська. Кривий Ріг : КДПУ, 2023. 200 с.
3. Ковалевська М. В. Психологія сімейного виховання: теорія та практика. Харків : Фоліо, 2020. 220 с.
4. Нечипоренко Т. І. Актуальні проблеми психології сімейного виховання. Київ : Видавництво Академія, 2023. 210 с.
5. Сидоренко Л. В. Виховання в сім'ї: психологічні та етичні аспекти. [Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2022. 230 с.
6. Психологія сім'ї: підручник / за ред. В. М. Поліщука. Суми: Університетська книга, 2021. 248с.

Додаткові:

1. Деніжна С. О. Психологія сім'ї: Навчально- методичний комплекс. Київ : Інститут кримінально- виконавчої служби, 2014. 37 с.
2. Корольчук М. С. Психологія сімейних взаємин. Вид-во: Ніка-Центр, 2010, 296 с.
3. Помиткіна Л. Психологія сім'ї : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. 270 с.
4. Столярчук О. Психологія сучасної сім'ї: навч. посіб. Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2015. 136 с.
5. Федоренко Р. Психологія сім'ї. Луцьк : Вежа- Друк, 2015. 364 с.
6. John W. Thoburn, Thomas L. Sexton. Family Psychology: Theory, Research, and Practice. Praeger; 1st edition, 2015. 280 p.
7. James Bray and Mark Stanton. Family Psychology. Wiley-Blackwell, 2012. 784 p.

Інформаційні ресурси

1. Прохорова О. Психологія сім'ї. Психологічне здоров'я. URL: https://stud.com.ua/137463/psihologiya/psihologiya_simyi_psi_hologichne_zdorovya
2. Суслова Т. Психологія сім'ї з основами сімейного консультування. URL: https://stud.com.ua/152169/psihologiya/psihologiya_simyi_z_osnovami_simeynogo_konsultuvannya .
3. Якимова Т. Психологія сім'ї. URL: https://stud.com.ua/153654/psihologiya/psihologiya_semi

4. Організація вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Форми занять (найменування, кількість годин)	Форми контролю	Максимальна кількість балів
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СІМ'Ї ТА ШЛЮБУ			
Тема 1. Основні характеристики сім'ї та шлюбу			
	Лекція 1,2 – 4 год.		
	Самостійна робота – 9 год.	Див. примітку.	
Тема 2. Сім'я як соціально-психологічний феномен			
	Лекція 3,4 – 4 год.		
	Практичне	Перевірка індивідуальних завдань	20

	заняття 1 – 2 год.		
	Самостійна робота – 9 год.	Див. примітку.	
Тема 3. Дошлюбний період у створенні сім'ї як передумова гармонії подружнього життя			
	Лекція 5,6 - 4 год.		
	Практичне заняття 2 – 2 год.	Перевірка індивідуальних завдань	20
	Самостійна робота – 9 год.	Див. примітку.	
Тема 4. Етика та технології сімейного виховання			
	Лекція 7,8 - 4 год.		
	Практичне заняття 3 – 2 год.	Перевірка індивідуальних завдань	20
	Самостійна робота – 9 год.	Див. примітку.	
Разом поточна робота			60
	Модульний контроль 1 (2 год.)	Комп'ютерне тестування	40
Разом за кредитним модулем			100
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ			
Тема 5. Психологічні особливості сімейної міжособистісної взаємодії. Сімейні конфлікти			
	Лекція 9,10 - 4 год.		
	Практичне заняття 4 – 2 год.	Перевірка індивідуальних завдань	20
	Самостійна робота – 9 год.	Див. примітку.	
Тема 6. Дитячо-батьківські відносини як найважливіша детермінанта психічного розвитку, соціалізації і виховання дитини у сім'ї. Етика виховання дітей з психо-фізичними вадами розвитку			
	Лекція 11,12 - 4 год.		
	Самостійна робота – 9 год.	Див. примітку.	
Тема 7. Психодіагностика сімейних взаємин			
	Лекція 13,14 – 4 год.		
	Практичне заняття 5 – 2 год.	Перевірка індивідуальних завдань	20
	Самостійна робота – 9 год.	Див. примітку.	
Тема 8. Метод системних сімейних розстановок як засіб діагностики та гармонізації сімейних відносин			
	Лекція 15,16 - 4 год.		

	Практичне заняття 6 – 2 год.	Перевірка індивідуальних завдань	20
	Самостійна робота –9 год.	Див. примітку.	
Разом поточна робота			60
	Модульний контроль 2 (2 год.)	Комп'ютерне тестування	40
Разом за кредитним модулем			100
Примітка. Завдання та запитання з матеріалу, що виноситься на самостійне опрацювання, включені до індивідуальних завдань та тестових завдань з модульного контролю.			

5. Політика навчальної дисципліни

5.1. Політика щодо відвідування занять

- аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно з розкладом, який розміщений на офіційному сайті Університету (ознайомитись за посиланням [Розклад](#));
- права, обов'язки та основні правила поведінки здобувачів освіти протягом навчання в Університеті регламентується [Правилами внутрішнього розпорядку для здобувачів](#).

5.2. Політика оцінювання навчальних досягнень здобувачів

- система, шкали та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів наведені у [Положенні про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Закладі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#);
- орієнтовані критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів наведені на офіційному сайті Університету (ознайомитись за посиланням [Орієнтовані](#) критерії). Разом із тим, практичні заняття оцінюються у 20 балів.
- **Критерії оцінки практичного заняття:**
- 16-20 балів: роботу оформлено з дотриманням встановлених правил; студент демонструє здатність робити логічні висновки та узагальнення; проявляє здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання.
- 15-11 балів: оформлення роботи в цілому відповідає встановленим правилам; студент послідовно, обґрунтовано та теоретично правильно викладає матеріал; демонструє здатність робити логічні висновки та узагальнення; але не в повній мірі може аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання; недостатньо використовує фактичні та статистичні дані.
- 10 - 6 балів: у роботі здійснено поверхневий аналіз основних аспектів проблеми; використані джерела не дають можливості повністю розкрити проблему; поданий матеріал не відповідає змісту теми і свідчить про нездатність студента зрозуміти її зміст; робота в цілому оформлена згідно з правилами, але є суттєві недоліки.
- 5-1 бали: завдання виконане частково; студент не висвітлює дискусійну тему або висвітлює її неправильно; текст письмового повідомлення є повністю ідентичним тексту підручника чи конспекту або повністю ідентичним письмового повідомлення іншого студента на таку ж тему, завдання практично не виконано, складається з окремих малозмістовних тез, які за своїм змістом не відображають суті теми наукового повідомлення; робота не оформлена, здана не вчасно чи відсутня.
- 0 балів – завдання відсутнє.
- Визначені силабусом навчальні завдання є обов'язковими для виконання здобувачами освіти. Розподіл балів за окремі завдання вказаний у розділі 5 «Організація вивчення навчальної дисципліни».
- Правила призначення заохочувальних балів. Заохочувальні бали: участь у міжнародних, всеукраїнських або інших заходах (конкурсах) за тематикою навчальної дисципліни - 5 балів; участь у роботі наукового гуртка кафедри за тематикою навчальної дисципліни - 5 балів.

- Максимальна кількість балів за поточну роботу упродовж кредитного модуля становить 60 балів, мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового оцінювання кредитного модуля становить 30 балів; максимальна кількість балів за підсумкове оцінювання модульного контролю становить 40 балів;
- можуть бути визнані та зараховані (повністю чи частково) у межах навчальної дисципліни результати навчання, досягнуті здобувачем поза навчальними заняттями в ЗВО «МНТУ» через формальну освіту (на основі додатку до диплому чи академічної довідки), що регулюється [Положенням про організацію освітнього процесу](#), або неформальну, інформальну освіту (через процедуру визнання, яка регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти).

5.3. Політика щодо дедлайнів та перескладання

- усі передбачені програмою завдання мають бути виконані у встановлені викладачем терміни;
- робота, яка здається здобувачем менше ніж за п'ять робочих днів до модульного контролю без поважних причин, не перевіряється викладачем;
- здобувачу, який не здав роботу у встановлені терміни з поважних причин, надається можливість здати її після встановленого терміну за погодженням із викладачем;
- ліквідація академічної заборгованості відбувається у встановлені графіком освітнього процесу терміни та у порядку, передбаченим у [Положенні про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Закладі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#).

5.4. Політика дотримання принципів академічної етики та доброчесності

- здобувачі мають дотримуватись принципів академічної етики та доброчесності наведених у [Кодексі академічної етики](#) та [Положенні про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників Закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#).
- порушення принципів академічної доброчесності тягне за собою цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність, передбачену чинним законодавством та наведеним вище положенням;
- Університет визнає важливість різноманітності студентського контингенту і прагне до створення комфортного інклюзивного та справедливого середовища для навчання різних категорій здобувачів. Будь-яка поведінка (включно з переслідуваннями, сексуальними домаганнями, дискримінацією, розпалюванням ворожнечі), яка загрожує цій атмосфері, не допускається. Інформація про прояви такої поведінки учасниками освітнього процесу під час занять має бути негайно доведена до викладача навчальної дисципліни чи адміністрації Університету.

5.5. Політика оскарження результатів підсумкового контролю

Порядок оскарження результатів підсумкового контролю (кредитний модуль чи атестація) регулюється розділом 6 [Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Закладі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#).

5.6. Політика комунікацій

Комунікації з викладачем:

- усі обов'язкові для виконання завдання з навчальної дисципліни, рекомендації до їх виконання, максимальна кількість балів та дедлайни викладені у розділі «Завдання» відповідного навчального курсу у Classroom;

- усі важливі повідомлення для здобувачів викладач розміщує у розділі «Стрічка» відповідного навчального курсу у Classroom;
- усі виконані завдання здобувач повинен завантажувати для перевірки до навчального курсу у Classroom;
- викладач перевіряє виконане здобувачем завдання протягом наступних трьох робочих днів після завантаження роботи та виставляє отриману оцінку до електронного журналу навчального курсу у Classroom;
- при проведенні заняття у форматі відеоконференцій камери здобувачів мають бути ввімкнені протягом усього заняття;
- індивідуальні консультації викладач надає здобувачам офлайн у приміщенні та за графіком, визначеними у силабусі, або онлайн у віртуальному офісі за визначеним графіком.

Силабус навчальної дисципліни складено доцентом кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук, кандидатом психологічних наук Оксаною МАЛЄСВОЮ.

«Погоджено»

Гарант освітньої програми

доктор психол. наук, Ксенія АНДРОСОВИЧ

(підпис)

Ухвалено рішенням кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук (протокол №1 від 29 серпня 2024 року)

Завідувачка кафедри

(підпис)

доктор психол. наук, Ксенія АНДРОСОВИЧ